

Beoordeling
wo-bachelor en wo-master
Arubaans recht
Universiteit van Aruba

3 februari 2014

NVAO uitgebreide Toets nieuwe opleiding

Paneladvies

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	9
3	Beschrijving van de opleiding	10
	3.1 Algemeen	10
	3.2 Profiel instelling	10
	3.3 Profiel opleiding	10
4	Opleidingsbeoordeling	14
	4.1 Beoogde eindkwalificaties	15
	4.2 Programma	16
	4.3 Personeel	22
	4.4 Voorzieningen	24
	4.5 Kwaliteitszorg	26
	4.6 Toetsing	28
	4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	29
	4.8 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleidingen	30
5	Overzicht oordelen	31
	Bijlage 1: Samenstelling panel	32
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	33
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	35
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	40

1 Samenvattend advies

De opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht zijn de enige opleidingen op wetenschappelijk niveau van de Universiteit van Aruba. Zij onderscheiden zich van Nederlandse juridische opleidingen in de samenstelling en leeftijd van de studentenpopulatie. Naast initiële studenten die direct van het middelbaar onderwijs komen, heeft de faculteit veel studenten die al een baan hebben en verdere scholing zoeken. De faculteit heeft een kleine staf van medewerkers, maar daarnaast heeft zij langlopende overeenkomsten met een aantal Nederlandse universiteiten op basis waarvan een aantal Nederlandse hoogleraren meerdere malen per jaar naar Aruba komt om enkele weken te doceren. Deze werkwijze is structureel. Ook maakt de faculteit gebruik van gastdocenten voor deelgebieden waarop zij geen vaste staf heeft. De faculteit ambieert zich meer te richten op de internationale context en de interregionale samenwerking te versterken. Zij heeft hiertoe al concrete stappen gezet.

Opleiding wo-bachelor Arubaans recht

Doelstellingen

De doelstellingen van de opleiding zijn gebaseerd op het domeinspecifiek kader voor juridische opleidingen dat ook in Nederland wordt gebruikt en bevatten een goede mix van wetenschappelijke en beroepsgerichte kennis, vaardigheden en attitude. Voor de bachelor- en de masteropleiding zijn aparte eindkwalificaties geformuleerd. Het panel meent dat de eindkwalificaties ten aanzien van vaardigheden en attitude voor de bacheloropleiding ruim zijn geformuleerd, in relatie tot andere eindkwalificaties. De opleiding zou hier meer balans in kunnen aanbrengen.

Programma

Het panel acht het programma inhoudelijk volwaardig en vergelijkbaar qua niveau en inhoud met dat van Nederlandse juridische opleidingen. Het waardeert de aandacht van de faculteit voor de interregionale en internationale context, onder andere door meer onderdelen in het Engels te gaan aanbieden. Het gebruikte studiemateriaal is compleet en actueel.

Het onderwijs wordt op verschillende manieren gevoed vanuit actueel en op de regio gericht onderzoek, zoals het programma *Small Jurisdictions* en onderzoek van de docenten. Ook is de beroepsgerichtheid en de aandacht voor vaardigheden goed in het programma opgenomen. In de bacheloropleiding worden schriftelijke en onderzoeksvaardigheden geoefend in de vorm van schriftelijke opdrachten in verschillende vakken. Omdat de masterscriptie voor studenten een grote uitdaging blijkt en voor vertraging in het afronden van de studie zorgt, acht het panel het raadzaam in de bacheloropleiding meer opdrachten voor onderzoek en schriftelijke verslaglegging daarvan op te nemen. Dan zouden er in de masteropleiding wellicht minder papers kunnen worden gevraagd.

Het panel waardeert het nieuwe activerend onderwijsconcept, al moeten docenten hier nog wat aan wennen en hebben zij grote vrijheid zelf hun eigen onderwijsvormen te bepalen. Studenten geven aan dat zij nu meer actief moeten participeren in het onderwijs en voelen zich meer uitgedaagd. Het panel meent dat het nieuwe concept wel met meer nadruk in al het onderwijs dient te worden ingevoerd en dat ook gastdocenten zich naar dit concept dienen te voegen.

Het panel raadt de faculteit aan op termijn een minder vrijblijvend studieklimaat te scheppen om zo de hoge uitval en de lage rendementen tegen te gaan. Het panel meent

dat het studenten ten goede komt als er duidelijke eisen aan studievoortgang worden gesteld, aangezien dat, in het bijzonder in het Nederlands hoger onderwijs, de norm is geworden. De opleiding doet hier al veel aan maar op dit punt is een meer ingrijpende cultuurverandering nodig, die meer tijd nodig heeft.

De huidige opzet van het onderwijs is adequaat en door de kleinschaligheid is er veel contact tussen docenten en studenten en functioneert de studiebegeleiding naar tevredenheid. De opleiding neemt studenten aan uit het middelbaar onderwijs en een groot aantal studenten die al werken. Voor beide groepen blijken de taalvaardigheid in het Nederlands en het verwerven van de juiste studievaardigheid een knelpunt. Het panel raadt de opleiding aan de toets van taalbeheersing van studenten in het Nederlands meer verplichtend te maken, zodat het voor hen duidelijk is wat op dit vlak wordt verwacht. Zo kan uitval later in de studie worden voorkomen.

Het programma van beide opleidingen is voor voltijdsstudenten goed studeerbaar binnen de nominale studieduur. De staf bewaakt de studeerbaarheid goed. Voor studenten die werken is het echter niet doenlijk naast een baan binnen de nominale studieduur de studie af te ronden. Het panel meent dat hun belangen beter gediend zouden zijn met een deeltijdopleiding. Dit is binnen de huidige wetgeving echter niet mogelijk en ook heeft de faculteit geen capaciteit voor dubbel onderwijs in de avonduren. Het panel meent dat een deeltijdprogramma toch wenselijk is. Ten aanzien van eventueel extra onderwijs beveelt het aan meer gebruik te maken van afstandsonderwijs.

Voorzieningen

De faculteit beschikt in Huize De La Salle in Oranjestad over een sfeervolle maar kleinschalige huisvesting, met bibliotheek, docentenkamers en studieplekken. Het panel acht dit binnen in de huidige situatie adequaat, maar beveelt aan haast te maken met de geplande uitbreiding, vooral om meer studieplekken met ICT-faciliteiten ter beschikking te hebben. Het panel acht de bibliotheek goed voorzien, ook ten aanzien van digitale bronnen. De opleidingen maken gebruik van een effectieve digitale leeromgeving voor het efficiënt verspreiden van materiaal en informatie en die ook de communicatie tussen docent en student goed ondersteunt.

Personeel

De staf is beperkt van omvang, met 3,8 fte voor onderwijs inclusief de gastdocenten. Zij bestaat grotendeels uit gepromoveerde juristen uit Nederland en België (Vlaanderen) en reguliere en meer incidentele gastdocenten uit de Nederlandse en Arubaanse rechtspraak. Dit arrangement stelt de faculteit in staat voldoende expertise in het onderwijs te kunnen inzetten. De staf is door onderwijs en bestuurswerk in een kleinschalige omgeving zwaar belast, hetgeen impact heeft op de tijd die de docenten aan onderzoek kunnen besteden. De staf geeft echter aan wel voldoende aan onderzoek te kunnen doen, onder andere in de onderwijsvrije periode in de zomer. De huidige bezetting biedt voldoende dekking voor de vakgebieden die de faculteit aanbiedt, maar het blijft zaak te streven naar een wat ruimere bezetting. Het panel constateert dat de faculteit niet de middelen heeft om zelf leerstoelen in te stellen, zodat de carrièrekansen voor de staf beperkt zijn. Het panel waardeert daarbij de aandacht voor het opleiden van lokale docenten.

De faculteit hanteert in de ogen van het panel een efficiënt personeelsbeleid, met regelmatige tevredenheidsenquêtes en functioneringsgesprekken. Ook is er voldoende mogelijkheid tot scholing.

Kwaliteitszorg

De opleiding is in de ogen van het panel ingebed in een effectief stelsel van kwaliteitszorg. Het onderwijs wordt regelmatig geëvalueerd en de faculteit stelt streefdoelen voor de scores hierin. De instelling houdt driejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken voor studenten en medewerkers. Het panel heeft kunnen vaststellen dat de onderzoeken en de rapportages daaruit op professionele wijze worden verzorgd en dat er daadwerkelijk actie wordt ondernomen ten aanzien van gerezen problemen. Ook instellingsbreed is er regelmatig overleg over verbeterbeleid. De informatievoorziening aan studenten functioneert naar behoren.

De medezeggenschap van studenten en docenten functioneert goed, al heeft de faculteit geen opleidingscommissie. Ook de betrokkenheid van alumni en het werkveld is groot. De examencommissie bewaakt op adequate wijze de toetskwaliteit en het navolgen van het Examenreglement. Zij wordt ingesteld door de faculteitsraad, maar opereert volledig onafhankelijk. Het panel heeft vastgesteld dat zij deze onafhankelijkheid ook in de praktijk goed bewaakt.

Toetsing

Het panel heeft een adequaat en robuust toetsbeleid aangetroffen, met een actieve rol van de examencommissie in de borging van de kwaliteit van toetsing en het eindniveau. Het panel is positief over de opzet en inhoud van de Studentenrechtbank waarmee de bacheloropleiding wordt afgesloten. Deze toets bevat een goede mix van kennis, inzicht en schriftelijke en pleitvaardigheden. Ook de tentamens die het panel heeft ingezien zijn inhoudelijk van goede kwaliteit en in de ogen van het panel correct becijferd. Over het algemeen was het panel onder de indruk van het eindresultaat van de opleiding.

Concluderend stelt het panel vast dat de beoordeelde opleiding van goede kwaliteit is en komt tot een positief oordeel ten aanzien van alle standaarden van het beoordelingskader. Het panel constateert dat de juridische opleidingen van de Universiteit van Aruba en haar afgestudeerden in de Arubaanse samenleving, en in het werkveld in het bijzonder, zeer worden gewaardeerd. Het panel is van oordeel dat de opleiding hoge eisen aan studenten stelt en deze strikt hanteert. Daardoor is de waarde van het diploma boven elke twijfel verheven.

Binnen haar mogelijkheden heeft de faculteit een efficiënte en professionele onderwijsorganisatie opgebouwd. Het panel vertrouwt er dan ook op dat de in dit advies aangeduide aandachtspunten effectief worden aangepakt.

Het panel waardeert de initiatieven van de faculteit en de universiteit tot verdere internationale en interregionale samenwerking. Daarmee zal zij meer armslag kunnen verwerven voor kostbare investeringen in de onderwijsomgeving. Tevens ontstaat er daarmee een bredere basis van expertise en staf voor de opleidingen. Zij beveelt aan de samenwerking op korte termijn te verduurzamen in meer formele afspraken.

Opleiding wo-master Arubaans recht

Doelstellingen

De doelstellingen van de opleiding zijn gebaseerd op het domeinspecifiek kader voor juridische opleidingen dat ook in Nederland wordt gebruikt en bevatten een goede mix van wetenschappelijke en beroepsgerichte kennis, vaardigheden en attitude. Voor de bachelor- en de masteropleiding zijn aparte eindkwalificaties geformuleerd.

Programma

Het panel acht het programma inhoudelijk volwaardig en vergelijkbaar qua niveau en inhoud met dat van Nederlandse juridische opleidingen. Het waardeert de aandacht van de faculteit voor de interregionale en internationale context, onder andere door meer onderdelen in het Engels te gaan aanbieden. Het gebruikte studiemateriaal is compleet en actueel.

Het onderwijs wordt op verschillende manieren gevoed vanuit actueel en op de regio gericht onderzoek, zoals het programma *Small Jurisdictions* en onderzoek van de docenten. Ook is de beroepsgerichtheid en de aandacht voor vaardigheden goed in het programma opgenomen. In de masteropleiding worden schriftelijke en onderzoeksvaardigheden in veel vakken geoefend, uitmondend in de masterscriptie. Daarnaast worden voor veel vakken papers gevraagd.

Het panel waardeert het nieuwe activerend onderwijsconcept, al moeten docenten hier nog wat aan wennen en hebben zij grote vrijheid zelf hun eigen onderwijsvormen te bepalen. Studenten geven aan dat zij nu meer actief moeten participeren in het onderwijs en voelen zich meer uitgedaagd. Het panel meent dat het nieuwe concept wel met meer nadruk in al het onderwijs dient te worden ingevoerd en dat ook gastdocenten zich naar dit concept dienen te voegen.

Het panel raadt de faculteit aan op termijn een minder vrijblijvend studieklimaat te scheppen om zo de hoge uitval en de lage rendementen tegen te gaan. Het panel meent dat het studenten ten goede komt als er duidelijke eisen aan studievoortgang worden gesteld, aangezien dat, in het bijzonder in het Nederlands hoger onderwijs, de norm is geworden. De opleiding doet hier al veel aan maar op dit punt is een meer ingrijpende cultuurverandering nodig, die meer tijd nodig heeft.

De huidige opzet van het onderwijs is adequaat en door de kleinschaligheid is er veel contact tussen docenten en studenten en functioneert de studiebegeleiding naar tevredenheid. Het panel meent echter dat aan de begeleiding van de masterscriptie meer afspraken ten aanzien van voortgang en productie dienen te worden verbonden.

Het programma van beide opleidingen is voor voltijdsstudenten goed studeerbaar binnen de nominale studieduur. De staf bewaakt de studeerbaarheid goed. Voor studenten die werken is het echter niet doenlijk naast een baan binnen de nominale studieduur de studie af te ronden. Het panel meent dat hun belangen beter gediend zouden zijn met een deeltijdopleiding. Dit is binnen de huidige wetgeving echter niet mogelijk en ook heeft de faculteit geen capaciteit voor dubbel onderwijs in de avonduren. Het panel meent dat een deeltijdprogramma toch wenselijk is. Ten aanzien van eventueel extra onderwijs beveelt het aan meer gebruik te maken van afstandsonderwijs.

Voorzieningen

De faculteit beschikt in Huize De La Salle in Oranjestad over een sfeervolle maar kleinschalige huisvesting, met bibliotheek, docentenkamers en studieplekken. Het panel acht dit binnen in de huidige situatie adequaat, maar beveelt aan haast te maken met de geplande uitbreiding, vooral om meer studieplekken met ICT-faciliteiten ter beschikking te hebben. Het panel acht de bibliotheek goed voorzien, ook ten aanzien van digitale bronnen. De opleidingen maken gebruik van een effectieve digitale leeromgeving voor het efficiënt verspreiden van materiaal en informatie en die ook de communicatie tussen docent en student goed ondersteunt.

Personeel

De staf is beperkt van omvang, met 3,8 fte voor onderwijs inclusief de gastdocenten. Zij bestaat grotendeels uit gepromoveerde juristen uit Nederland en België (Vlaanderen) en reguliere en meer incidentele gastdocenten uit de Nederlandse en Arubaanse rechtspraak.

Dit arrangement stelt de faculteit in staat voldoende expertise in het onderwijs te kunnen inzetten. De staf is door onderwijs en bestuurswerk in een kleinschalige omgeving zwaar belast, hetgeen impact heeft op de tijd die docenten aan onderzoek kunnen besteden. De staf geeft echter aan wel voldoende aan onderzoek te kunnen doen, onder andere in de vakantieperiode in de zomer. De huidige bezetting biedt voldoende dekking voor de vakgebieden die de faculteit aanbiedt, maar het blijft zaak te streven naar een wat ruimere bezetting. Het panel constateert dat de faculteit niet de middelen heeft om zelf leerstoelen in te stellen, zodat de carrièrekansen voor de staf beperkt zijn. Het panel waardeert daarbij de aandacht voor het opleiden van lokale docenten.

De faculteit hanteert in de ogen van het panel een efficiënt personeelsbeleid, met regelmatige tevredenheidsenquêtes en functioneringsgesprekken. Ook is er voldoende mogelijkheid tot scholing.

Kwaliteitszorg

De opleidingen zijn in de ogen van het panel ingebed in een effectief stelsel van kwaliteitszorg. Het onderwijs wordt regelmatig geëvalueerd en de faculteit stelt streefdoelen voor de scores hierin. De instelling houdt driejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken voor studenten en medewerkers. Het panel heeft kunnen vaststellen dat de onderzoeken en de rapportages daaruit op professionele wijze worden verzorgd en dat er daadwerkelijk actie wordt ondernomen ten aanzien van gerezen problemen. Ook instellingsbreed is er regelmatig overleg over verbeterbeleid. De informatievoorziening aan studenten functioneert naar behoren.

De medezeggenschap van studenten en docenten functioneert goed, al heeft de faculteit geen opleidingscommissie. Ook de betrokkenheid van alumni en het werkveld is groot. De examencommissie bewaakt op adequate wijze de toetskwaliteit en het navolgen van het Examenreglement. Zij wordt ingesteld door de faculteitsraad, maar opereert volledig onafhankelijk. Het panel heeft vastgesteld dat zij deze onafhankelijkheid ook in de praktijk goed bewaakt.

Toetsing

Het panel heeft een adequaat en robuust toetsbeleid aangetroffen, met een actieve rol van de examencommissie in de borging van de kwaliteit van toetsing en het eindniveau. Het panel heeft een aantal tentamens ingezien. Het acht deze inhoudelijk van goede kwaliteit en correct becijferd.

Het panel heeft vijftien masterscripties bestudeerd. De beoordeling daarvan acht zij correct maar iets hoger dan in Nederland gebruikelijk is. Het raadt de opleidingen aan het voornemen om beoordelingsformulieren te gaan gebruiken voor de masterscriptie uit te voeren. Het panel waardeert de openbare verdediging van de scriptie.

Over het algemeen was het panel onder de indruk van het eindresultaat van de opleiding. Het constateert dat de beheersing van het Nederlands voor veel studenten een probleem is, maar dat de masterscripties op dit punt van redelijke tot goede kwaliteit waren.

Concluderend stelt het panel vast dat de beoordeelde opleiding van goede kwaliteit is en komt tot een positief oordeel ten aanzien van alle standaarden van het beoordelingskader. Het panel constateert dat de juridische opleiding van de Universiteit van Aruba en haar afgestudeerden in de Arubaanse samenleving, en in het werkveld in het bijzonder, zeer worden gewaardeerd. Het panel is van oordeel dat de opleiding hoge eisen aan studenten stelt en deze strikt hanteert. Daardoor is de waarde van het diploma boven elke twijfel verheven.

Binnen haar mogelijkheden heeft de faculteit een efficiënte en professionele onderwijsorganisatie opgebouwd. Het panel vertrouwt er dan ook op dat de in dit advies aangeduide aandachtspunten effectief worden aangepakt.

Het panel waardeert de initiatieven van de faculteit en de universiteit tot verdere samenwerking in de regio. Dit biedt meer armslag voor kostbare investeringen in de onderwijsomgeving en kan leiden tot een bredere basis van expertise en staf voor de opleidingen. Zij beveelt aan de samenwerking op korte termijn te verduurzamen in meer formele afspraken.

Het panel adviseert de NVAO om een positief oordeel vast te stellen ten aanzien van de kwaliteit van de opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht van de Universiteit van Aruba.

Den Haag, 3 februari 2014

Namens het panel ter beoordeling van de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht van de Universiteit van Aruba,

Prof.mr.dr. P.F. van der Heijden
(voorzitter)

dr. T. de Bruijn
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met de volgende samenstelling:

- Voorzitter: Prof.mr.dr. P.F. van der Heijden, Hoogleraar Internationaal Arbeidsrecht aan de Universiteit Leiden, tevens oud Rector Magnificus en voorzitter van het College van Bestuur van deze universiteit, alsmede oud Rector Magnificus van de Universiteit van Amsterdam;
- Mr.dr. H.J. van Kooten, rechter in het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hoger beroep in straf- en civiele zaken), lid;
- Prof.mr.dr. L.M. Coenraad, Hoogleraar Privaatrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, lid, tevens portefeuillehouder onderwijs in het faculteitsbestuur van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van deze universiteit;
- Student-lid: mw. A. Wilson-Sprockel, student aan de rechtenopleiding van Universiteit van Curaçao en daarnaast adjunct-directeur op een basisschool en docent Algemeen Juridische beroepsvorming bij The College of the Dutch Caribbean op Curaçao.

Het panel werd bijgestaan door dr. T. de Bruijn, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523) in acht genomen. De NVAO heeft het panel gevraagd om bij de beoordeling ook gerealiseerde eindresultaten mede in beschouwing te nemen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de instelling verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. De instelling heeft op verzoek 15 eindschrijvingen uit de masteropleiding aangeleverd aan het panel, die onder de leden zijn verspreid. Op 9 oktober 2013 heeft het panel een vooroverleg belegd, waaraan mr. Van Kooten en mw. Wilson-Sprockel via Skype hebben deelgenomen. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd aan de instelling, o.a. over de bestuurlijke structuur van de faculteit en over de rendementen van de opleidingen. De vragen zijn vervolgens naar de instelling gestuurd met het verzoek hierop te antwoorden. Dit antwoord is ontvangen op 11 november en aan het panel voorgelegd. In bijlage 3 van dit paneladvies is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen.

Op 7 november 2013 hebben de panelvoorzitter prof. Van der Heijden en prof. Coenraad ten huize van de NVAO in Den Haag gesproken met de hoogleraren De Jong en Rijkema, die het programma in Aruba ondersteunen en daar jaarlijks enkele weken lesgeven. Professor de Groot nam via Skype aan dit gesprek deel. Omdat zijn tijdens het locatiebezoek aan Aruba niet aanwezig zouden zijn op het eiland heeft het panel besloten hen in Nederland te spreken.

Op 18, 19 en 20 november 2013 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel de bevindingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten per standaard beargumenteerde oordelen per onderwerp en een eindoordeel

over de kwaliteit van de opleiding gegeven. De secretaris heeft op basis hiervan een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd voor commentaar. Dit heeft geresulteerd in een definitief paneladvies aan de NVAO op 3 februari 2014. Het advies is voor verificatie van feitelijke gegevens op XXXX aan de instelling voorgelegd, die hierop op XXXX heeft gereageerd.

Beschrijving van de opleidingen

2.1 Algemeen

Instelling: Universiteit van Aruba
Opleiding: wo-bachelor Arubaans recht
Variant(en): voltijds
Afstudeerrichtingen: geen
Locatie(s): Oranjestad, Aruba
Studieomvang (ECTS): 180 ects
Sector: niet van toepassing

Instelling: Universiteit van Aruba
Opleiding: wo-master Arubaans recht
Variant(en): voltijds
Afstudeerrichtingen: Privaatrecht, Staats- en bestuursrecht, Strafrecht
Locatie(s): Oranjestad, Aruba
Studieomvang (ECTS): 60 ects
Sector: niet van toepassing

2.2 Profiel instelling

De Faculteit der Rechtsgeleerdheid is tegelijk met de Universiteit van Aruba opgericht in 1988. Directe aanleiding voor de oprichting van een 'eigen' universiteit en juridische opleiding was de in 1986 verkregen Status Aparte, die een behoefte schiep aan juridische expertise. Naast de advocatuur is de Arubaanse overheid nog steeds een belangrijke werkgever voor afgestudeerden van de opleidingen. Naast de juridische opleidingen verzorgt de Universiteit van Aruba opleidingen op hbo-niveau op het gebied van financiën en accounting, hospitality en toerisme, Social Work, wiskunde en organisatie en management. De instelling opereert vanaf het begin zelfstandig maar is wel bezig om samenwerkingsverbanden met instellingen elders in het Caraïbisch gebied te sluiten.

De wettelijke context voor de Universiteit van Aruba verschilt van die in Nederland. Zo is het hoogste bestuursorgaan in de universiteit het College van Curatoren. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de Rector en een Business-director. Naast een Adviesraad kent de instelling een Studentenraad. In de faculteit is het bestuur in handen van de faculteitsraad, waarin zowel studenten als staf zitting hebben. De Decaan wordt door de staf van de faculteit gekozen steeds voor een periode van één jaar.

2.3 Profiel opleidingen

Het Arubaanse recht vertoont gelijkenis met het Nederlandse (en het 'Antilliaanse') recht, maar is er niet identiek aan. De opleiding gebruikt veel Nederlandse regelgeving, literatuur

en jurisprudentie als (hulp-)bronnen bij begrip en uitleg van het Arubaanse recht. Inhoudelijk is het onderwijs verdeeld over de vakgebieden Algemene rechtswetenschap, Staats- en bestuursrecht, Strafrecht en Privaatrecht. De Universiteit Aruba werkt al lange tijd samen met Nederlandse juristen en universitaire opleidingen in met name Groningen, Maastricht en Amsterdam (UvA) voor het verzorgen van het programma. Een kleine staf op Aruba is verantwoordelijk voor het onderwijs en de dagelijkse gang van zaken in de opleiding. Naast gastdocenten voor specifieke vakken komen hoogleraren uit Nederlandse universiteiten meerdere keren per jaar naar Aruba voor een periode van drie tot zes weken om onderwijs te geven en studenten te begeleiden. Dit is een vast arrangement waar de faculteit ook aan vast wil houden. Maatschappelijke dienstverlening is een belangrijk onderdeel van de missie van de faculteit en van de opleidingen. Daartoe organiseert de faculteit ook Post-Academisch Onderwijs en activiteiten in het Center for Lifelong Learning. Daarnaast faciliteert de faculteit de 'Tienda di Ley', een rechtswinkel voor juridische dienstverlening.

De doelgroep is anders dan die van Nederlandse juridische opleidingen. Het merendeel van de studenten komt niet direct van het vwo maar is al werkzaam en kiest voor de opleiding om redenen van bij- of omscholing. De opleidingen zijn ook getalsmatig veel kleinschaliger dan de Nederlandse opleidingen. De instroom in de bachelor bedroeg in de afgelopen zes jaar tussen 25 en 52 studenten. De instelling heeft de overgang naar de bachelor-masterstructuur ingezet om de opleidingen aan te laten sluiten bij de internationale standaard. De opleiding kent geen bachelorscriptie ter afsluiting van de bacheloropleiding, maar een essay en de 'Oefenrechtbank'. De masteropleiding wordt wel afgesloten met een eindschrijving.

De opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht zijn in 1997 beoordeeld door een VSNU-panel, in 2009/2010 door een panel van Hobéon en in 2010 door een QANU-panel, dat een 'baseline assessment' heeft uitgevoerd.

De opleiding hanteert de volgende eindkwalificaties voor de bacheloropleiding:

A. Kennis en inzicht

Algemeen gesteld dient de afgestudeerde bachelorstudent over de volgende kwalificaties ten aanzien van kennis en inzicht te beschikken:

1. kennis van en inzicht in de algemene leerstukken van de rechtswetenschap alsmede kernleerstukken van de hoofdgebieden van het Arubaanse recht, waaronder het privaatrecht, het staatsrecht, het bestuursrecht en het strafrecht, zowel voor wat betreft het materiële als formele recht. Hiertoe behoort tevens kennis van en inzicht in de interregionale en internationale dimensie ten aanzien van de genoemde hoofdgebieden van het Arubaanse recht;
2. kennis van en inzicht in de historische ontwikkeling van het recht en van de grote juridische families (common law, civil law);
3. inzicht in de maatschappelijke dimensie van het recht. Ter ondersteuning van dit inzicht heeft de afgestudeerde student kennis van en inzicht in metajuridische vakgebieden zoals rechtsfilosofie en ethiek, economie, en sociologie.

B. Vaardigheden

1. zelfstandig en in teamverband een juridische casus analyseren, kwalificeren en gestructureerd oplossen. De afgestudeerde student kan de relevante feiten en rechtsregels destilleren en naar aanleiding daarvan op efficiënte en adequate wijze literatuur en jurisprudentie verzamelen, verwerken en waarderen;

2. zelfstandig een juridische onderzoeksvraag stellen, zich een beeld vormen omtrent het desbetreffende juridische vraagstuk, het nader problematiseren van het desbetreffende vraagstuk en hiervoor oplossingen ontwikkelen en daarover rapporteren;
3. de verschillende methoden van rechtsvinding dan wel rechtsvorming toepassen, juridisch argumenteren en (rechtsvergelijkend) onderzoek doen;
4. zich – zowel mondeling als schriftelijk – kritisch, nauwkeurig en op heldere wijze uitdrukken. Hierbij geeft de afgestudeerde student blijk van beheersing van zowel de juridische terminologie als van de vaardigheid in het verwerken van de maatschappelijke context in zijn/haar oordeel;
5. zelfstandig zich nieuwe juridische kennis eigen maken en bestaande juridische kennis actualiseren.

Voor de masteropleiding:

A. Kennis en inzicht

1. Diepgaande kennis van en inzicht in het geldende recht, de rechtspraak en (de stand van) het wetenschappelijk debat in een of meer van de specialisaties, te weten privaatrecht, staats- en bestuursrecht en/of strafrecht;
2. Diepgaande kennis en inzicht in de verhouding tussen de verschillende rechtsgebieden en de verhouding tussen internationaal, interregionaal en nationaal recht, in het bijzonder ten aanzien van de gekozen specialisatie. De afgestudeerde kan daarbij anticiperen op de nieuwste ontwikkelingen binnen de gekozen specialisatie(s).

B. Vaardigheden

1. zelfstandig en in teamverband complexe juridische casus op wetenschappelijk verantwoorde wijze analyseren, oplossen en overtuigend de gevonden oplossing(en) verdedigen, met name op het gebied van de gekozen specialisatie(s);
2. in staat zijn het wetenschappelijk discours kritisch te volgen en daaraan actief deel te nemen, met name op het gebied van de gekozen specialisatie(s);
3. het vermogen om zelfstandig een wetenschappelijk onderzoek van enige omvang voor te bereiden, te verrichten en daarover te rapporteren;
4. zichzelf helder en met zelfvertrouwen – zowel mondeling als schriftelijk – uitdrukken ten aanzien van structuur, methodologie en inhoud van onderzoek en de uit het onderzoek te trekken conclusies op adequate wijze communiceren aan zowel specialisten als niet-specialisten;
5. door zelfstudie en eigen onderzoek bestaande kennis actualiseren, verbreden en uitdiepen en nieuwe kennis eigen maken.

Ten aanzien van attitude hanteert de opleiding voor bachelor en masteropleiding gelijke einkwalificaties:

1. belangstelling voor juridische vraagstukken, voor juridisch denken en in het opdoen van nieuwe juridische kennis en inzicht;
2. bereidheid om in teamverband samen te werken, rekening te houden met verschillende belangen, aandacht te hebben voor de verschillende invalshoeken en waar mogelijk en nodig compromissen te sluiten;
3. affiniteit en betrokkenheid met het maatschappelijk belang van het recht, de juridische beroepspraktijk en het juridisch onderzoek voor de samenleving;

4. maatschappelijk bewustzijn, een beroepsethische houding en verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de door hem/haar geleverde werkzaamheden.

Met een voltooide opleiding Arubaans recht wordt geen toegang tot de togaberoepen in Nederland (civiel effect) verkregen, terwijl dit omgekeerd wel het geval is.

Het programma van de opleidingen kent de volgende indeling:

Bacheloropleiding:

	1.1	1.2	1.3	1.4
Jaar 1	Inleiding tot de Rechtswetenschap	Inleiding privaatrecht	Rechtsfilosofie	Inleiding privaatrecht
		Inleiding staats- en bestuursrecht	Inleiding staats- en bestuursrecht	Sociologie
		Inleiding strafrecht		Inleiding strafrecht
Juridische vaardigheden				
	2.1	2.2	2.3	2.4
Jaar 2	Bestuursrecht	Goederenrecht	Strafrecht	Verbintenissenrecht
	Strafprocesrecht	Staatsrecht	Rechtsgeschiedenis	Economie
		Burgerlijk procesrecht		
			Methoden en Technieken	
	3.1	3.2	3.3	3.4
Jaar 3	Arbeidsrecht	Strafprocesrecht	Internationaal publiekrecht	Internationaal privaatrecht
	Personen- en familierecht		Ondernemings- en faillissementsrecht	Legal English
	Belastingrecht			
		Studentenrechtbank		

Masteropleiding:

	1.1	1.2	1.3	1.4
Kernvakken	Capita verbintenissenrecht	Strafprocesrechtelijke rechtsmiddelen	Capita bestuursrecht	Overheid en privaatrecht
Strafrecht (4 ec elk)	Internationaal strafrecht	Sanctierecht	Bijzondere delicten	Criminologie
			Mensenrechten	
Privaatrecht (4 ec elk)	Rechtsvergelijkend privaatrecht	Vertegenwoordiging	International Commercial Law	
		Zekerheden en insolventie		

Scriptie 12

			srecht	
Straf- en bestuurs recht (4 ec elk)	Nationaliteitenrecht	Comparative Constitutional Law	Mensenrechten	European Constitutional Law
Vrije vakken (4 ec)				Legal English
				Politiek Organisatie-recht
Scriptie (12 ec)				

Opleidingsbeoordeling

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21325).

Het kader wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
7. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in zeven onderwerpen en 16 standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel, ook op de tweepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van de opleiding in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende onder voorwaarden¹

De opleiding voldoet onder voorwaarden aan de basiskwaliteit.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit.

Bij de oordeelsvorming zijn ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

¹ Alleen mogelijk indien standaard 1 of 15 als voldoende zijn beoordeeld.

2.4 Beoogde eindkwalificaties

2.4.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de faculteit zich ten doel stelt generalistische juristen op te leiden die op academisch niveau kunnen functioneren in juridische beroepen. De bacheloropleiding kent zelfstandige eindkwalificaties en bereidt studenten voor op meer ondersteunende juridische functies. De eindkwalificaties van de masteropleiding omvatten verdieping van de juridische kennis en voegen daar het doen van een beperkt zelfstandig onderzoek aan toe. Na voltooiing van een bachelor- en een masteropleiding heeft de afgestudeerde toegang tot togaberoepen op Aruba of andere functies in de juridische beroepspraktijk. Ook kan deze hiermee een wetenschappelijke loopbaan aanvangen. In de nadruk op het functioneren van de jurist in de sociale context van het recht herkent het panel de aandacht van de faculteit voor haar maatschappelijke taak.

De opleiding heeft zich bij het opstellen van de eindkwalificaties gericht op het Domeinspecifiek Referentiekader Rechtsgeleerdheid en, meer specifiek voor de context van de opleiding, op de voorschriften in het Landsbesluit onderwijs en examens faculteit der rechtsgeleerdheid Universiteit van Aruba (LOEFRUA)² en de eisen die gesteld worden voor het behalen van het civiel effect en daarmee toegang tot togaberoepen op Aruba. De opleiding leidt niet tot civiel effect in Nederland. Vanwege de status van Aruba als LGO (Land en Gebied Overzee) binnen de EU heeft de opleiding ook onderdelen van Europees Recht opgenomen in het programma.

Het niveau en de oriëntatie van de eindkwalificaties zijn door de opleiding geijkt aan internationaal aanvaarde omschrijvingen van academische bachelor- en masteropleidingen, in de vorm van de Dublin-descriptoren. Het panel neemt kennis van de concordantietabel waarin het verband tussen deze descriptoren en de eindkwalificaties wordt toegelicht. De opleiding geeft zelf aan dat zij graag een nadere verdieping ten aanzien van de globalisering in de rechtswetenschap en –praktijk wil. Zij heeft daartoe aansluiting gezocht bij het Erasmus University Charter van de EU en start in 2014 met het Winter-programma, een internationaal uitwisselingsprogramma.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de eindkwalificaties van zowel de bachelor als de masteropleiding in lijn zijn met wat van een academische juridische opleiding verwacht mag worden. Zij constateert dat deze kwalificaties goed passen bij het beroepsbeeld dat de opleiding voor beide opleidingen schetst. Zij waardeert het dat voor de bacheloropleiding duidelijke zelfstandige eindkwalificaties zijn opgesteld, al ziet zij wel dat deze opleiding in feite voorbereid op de masteropleiding, omdat alleen met een combinatie van beide diploma's het civiel effect wordt bereikt.

De opleidingen zijn duidelijk gericht op zowel de wetenschap als de juridische beroepspraktijk. Dit komt op een evenwichtige manier tot uiting in de eindkwalificaties. Het panel waardeert het dat de opleiding de maatschappelijke oriëntatie ook in de eindkwalificaties laat terugkomen en ook serieus werk maakt van het volgen van Europese en internationale ontwikkelingen. Het panel ziet in de eindkwalificaties ook de formele eisen terug die in Aruba aan de opleiding worden gesteld.

² Artikel 3 Landsbesluit houdende algemene maatregelen, ter uitvoering van de artikelen 28, 30, en 37, eerste lid, van de Landsverordening Universiteit van Aruba (AB 1988 no. 100), AB 1988 no. 101, zoals laatstelijk gewijzigd bij AB 2012 no.9.

Het panel acht het vanzelfsprekend dat de eindkwalificaties van de masteropleiding voortbouwen op die van de bacheloropleiding. Het meent dat vooral de eindkwalificaties voor de bacheloropleiding ten aanzien van attitude en vaardigheden op een tamelijk hoog niveau zijn geformuleerd, hetgeen pas ten volle in de masteropleiding kan worden gerealiseerd. Dit zou meer in balans kunnen worden gebracht.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.5 Programma

2.5.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de faculteit op verschillende manieren invulling geeft aan de wetenschappelijke oriëntatie van de opleidingen. Het onderzoeksprogramma *Small Jurisdictions*, waarin verschillende stafleden participeren, wordt bij het onderwijs betrokken. Studenten maken opdrachten in het kader van dit programma en maken kennis met het onderzoek van docenten op dit gebied. Andere verbindingen tussen onderzoek en onderwijs zijn er rond de vernieuwing van het internationaal en interregionale privaatrecht ("Boek 10 BW voor Aruba"), de consumentenbescherming en een mensenrechtenproject van de Pan American Health Organisation. Docenten verwerken actuele ontwikkelingen in het onderzoek in het onderwijs en in het studiemateriaal.

Met het nieuwe didactisch concept willen de docenten de zelfstandigheid van studenten vergroten. In de bacheloropleiding worden in de 'Academische ontwikkelingslijn' juridische vaardigheden onderwezen en getraind, uitmondend in het derde jaar in het schrijven van een essay van ca. 5000 woorden en de oefenrechtbank. In het tweede jaar worden in het vak Methoden en Technieken de wetenschappelijke onderzoeksmethoden onderwezen en krijgen studenten ervaring in het opzetten van een eigen onderzoek en in de verslaglegging over de resultaten.

De masteropleiding bouwt hierop verder en voegt meer complexiteit en een hogere abstractie toe. Bij verschillende vakken wordt studenten gevraagd papers te schrijven en presentaties te geven. Studenten kunnen ook in plaats van een tentamen een onderzoeksopdracht kiezen onder begeleiding van een van de stafleden. In de afsluitende scriptie komen de onderzoeksvaardigheden van het voorgaande programma tot uiting.

Door middel van gastcolleges in reguliere vakken zorgt de faculteit voor aansluiting op de actuele stand van zaken in de juridische beroepspraktijk. Ook bestaat de mogelijkheid tot het doen van stages in de masteropleiding. Deze bieden een oriëntatie op de beroepspraktijk en omvatten een onderzoeksopdracht. Het panel heeft hierover van studenten en van het werkveld positieve ervaringen gehoord.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de wetenschappelijke oriëntatie van de opleidingen goed tot uitdrukking komt in de synthese van beroepsvoorbereiding, methoden en technieken en de inhoudelijke voorbereiding op het civiele effect. Het waardeert de veelvuldige inbreng van gastdocenten in reguliere vakken omdat daarmee veel kennis over de stand van zaken in

de praktijk en ten aanzien van het onderzoek in het onderwijs wordt ingebracht. Ook waardeert het de koppeling met het onderzoek van docenten en actuele onderzoeksprogramma's in het onderwijs. Hiermee wordt het geambieerde wetenschappelijk karakter van de programma's waargemaakt.

Het panel is positief over de mogelijkheden voor het doen van stages. Vooral voor studenten met een baan sluit dit goed aan op hun studie. Het zou de opleiding willen aanbevelen meer mogelijkheden voor stages ter beschikking te stellen.

Hoewel in de bacheloropleiding schriftelijke opdrachten zijn opgenomen en ervaring wordt opgedaan met het doen van onderzoek, blijkt de masterscriptie een grote uitdaging voor studenten. Hierdoor doen zij er lang over. Het panel beveelt de opleiding daarom aan al in de bacheloropleiding, in aanvulling op de al bestaande schriftelijke opdrachten, elementen op te nemen die studenten kennis laat maken met het soort onderzoek en verslaglegging dat voor de masterscriptie wordt gevraagd.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.5.2 Standaard 3

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat het programma van de opleidingen goed overeenkomt met de opzet en inhoud van Nederlandse juridische opleidingen. Het heeft bij de bestudering van het studiemateriaal kunnen zien dat hiertoe gebruik wordt gemaakt van de ondersteuning vanuit Nederlandse instellingen. De selectie van vakken is grotendeels bepaald door het eerder genoemde Landsbesluit (LOEFRUA), waarin onderwijs in bepaalde vakken wordt voorgeschreven. Hierdoor is er in het programma van de bacheloropleiding volgens de opleiding geen ruimte voor keuzevakken. De faculteit is bezig te verkennen of hier toch ruimte voor kan worden geboden.

De opleidingen hanteren voortgangsdrempels om opbouw van kennis te waarborgen. Studenten moeten bepaalde onderdelen hebben behaald om aan vervolgvakken te kunnen deelnemen of tentamens af te leggen. Het opdoen van vaardigheden is verweven in het onderwijs, waarin steeds meer autonomie van de student wordt verwacht. In de bacheloropleiding is vooral de Studentenrechtbank op dit gebied een belangrijk element. De samenhang tussen leerdoelen en programmaonderdelen is in een matrix tot uiting gebracht.

Het programma van de masteropleiding omvat vier 'kernvakken' van 6 erts. Studenten moeten daarnaast kiezen uit drie profielen: Staats- en bestuursrecht, Strafrecht, of Privaatrecht. De keuzeruimte is 4 erts. Inmiddels heeft de opleiding een scriptievoorbereidingstraject gestart om vertraging met het opzetten van de scriptie te verminderen. Studenten kunnen met toestemming van de examencommissie ook onderwijs dat zij buiten de faculteit volgen, bijvoorbeeld in een internationaal uitwisselingsprogramma, laten erkennen binnen de eigen opleiding.

Overwegingen

Het panel is van mening dat het programma inhoudelijk volwaardig is, een goede opbouw kent en studenten in staat stelt alle eindkwalificaties te bereiken. Het programma is volgens het panel een goede weergave van de voor de juridische beroepspraktijk en de rechtswetenschap noodzakelijke kennis. Het panel herkent in de samenstelling van de syllabi en van de voorgeschreven literatuur de hand van de Nederlandse instellingen die de

opleiding ondersteunen. Dit waarborgt aansluiting bij de actuele stand van zaken. De literatuur die wordt gehanteerd acht het panel compleet en actueel. De bijdrage van vooraanstaande gastdocenten uit de Nederlandse en Arubaanse rechtspraak voor vakken waar ter plekke geen specialistische kennis in huis is, acht het panel een goede waarborg voor het inhoudelijk niveau van het programma. Het panel waardeert de aandacht in het programma voor vakken die gericht zijn op de interregionale context.

Het panel betreurt het dat het voldoen aan de eisen van het civiel effect tot gevolg heeft dat er in de bacheloropleiding geen keuzeruimte is. Ook meent het panel dat de keuzemogelijkheden in de masteropleiding erg beperkt zijn. Het waardeert wel de mogelijkheden voor het doen van onderzoeksopdrachten in de plaats van tentamens.

Het panel acht de voortgangsdrempels een goede waarborg voor een regelmatige opbouw van kennis en inzicht van studenten.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.5.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de faculteit bij de keuze van werkvormen en het didactisch concept de kleinschaligheid van de opleidingen optimaal benut. Interactiviteit en veel contact tussen staf en studenten zijn daarbij de kernbegrippen. De opleiding heeft zowel in de bachelor- als de masteropleiding nadrukkelijk gekozen voor *student-centered learning* hetgeen inhoudt dat studenten actief kennis en inzicht verwerven door te reflecteren over de stof en daarover actief in de klas te discussiëren. Dit sluit ook aan bij de eindkwalificaties op het gebied van lees- en onderzoekvaardigheden. Binnen dit concept worden verschillende activerende werkvormen gehanteerd: interactieve colleges, werkgroepen, onderzoeksopdrachten en presentaties, die alle zijn gericht op het actief laten participeren van studenten en de bevordering van studievaardigheden. Coördinatoren voor beide opleidingen volgen de implementatie van het nieuwe concept door middel van evaluaties.

De verschillende gastdocenten worden geacht zich naar dit concept te voegen maar nemen in de praktijk hun eigen werkwijze en docerstijl mee. Het panel heeft van docenten vernomen dat zij daarvoor ook de ruimte krijgen. Zo kunnen zij tot op zekere hoogte zelf de werkvormen bepalen voor hun onderwijs. Het panel stelt vast dat de opleiding te kampen heeft met veel uitval in de bacheloropleiding (in 2011: 44% na het eerste en tweede jaar, 56% na het derde jaar) en een laag rendement. De opleiding streeft naar een rendement van 50% na vier jaar. In de masteropleiding leidt de afronding van de scriptie tot veel vertraging.

De opleiding geeft aan dat zij er naar streeft meer Engelstalig onderwijs aan te bieden en daarmee studenten beter voor te bereiden op een loopbaan waarin Engels steeds belangrijker wordt.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat het didactisch concept van *student-centered learning* goed aansluit bij de kleinschaligheid van de opleidingen. Ook voldoet de huidige opzet van het onderwijs en de keuze van werkvormen. Het concept is echter in de ogen van het panel nog in wording en zou nog wat explicieter geformuleerd kunnen worden. De opleiding zou er goed aan doen met meer nadruk de invoering van het nieuwe concept door te voeren en ook

gastdocenten te verplichten hier hun onderwijs op aan te passen. Zo ontstaat voor studenten een herkenbare, uniforme onderwijsomgeving. Maatwerk is goed maar het kan de structuur van de opleiding vaag maken.

Studenten geven het panel aan dat het onderwijs sinds de invoering van het didactisch concept is veranderd en zij steeds goed voorbereid moeten zijn en naar voren moeten treden in discussies. Het verschil met de opzet van voorbereidende opleidingen is groot en vraagt soms nog wel wat gewenning van studenten. Zij waarderen de directe communicatie met docenten en de laagdrempeligheid maar vooral in het begin en voor oudere werkende studenten was dit een grote overgang.

Het panel waardeert de ambitie van de opleidingen om meer Engelstalig onderwijs aan te bieden in zowel de bachelor- als de masteropleiding, om zodoende beter aan te sluiten op de context. Zij deelt de zorg van de opleiding dat hier het goed volgen van de taalvaardigheid van studenten geboden is, net als voor het Nederlands.

Het panel acht het van belang dat de faculteit het nieuwe onderwijsconcept inbedt in een breder initiatief om een minder vrijblijvend studieklimaat te scheppen. Dit zal in de ogen van het panel ook bijdragen aan verhoging van het rendement. Het panel acht het goed dat studenten op Aruba met hogere eisen aan studievoortgang worden geconfronteerd, omdat die op veel plaatsen elders, in het bijzonder in Nederland, al gemeengoed zijn. Dit is een cultuuromslag die meer omvat dan het didactisch concept en dus tijd zal vergen om in te voeren. Het is wel van belang dat studenten dit duidelijk herkennen en docenten dit consequent doorvoeren; dan pas zal het leiden tot ander studiegedrag.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.5.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de bacheloropleiding toegankelijk is voor studenten met een afgeronde Nederlandse of Arubaanse vwo-opleiding, een vergelijkbaar buitenlands diploma of een getuigschrift van een buitenlandse universiteit. Daarnaast kunnen studenten via een colloquium doctum toegang verkrijgen. De opleiding identificeert twee knelpunten in de aansluiting: het niveau van taalvaardigheid in het Nederlands en dat van de studievaardigheden. Voor veel studenten is Nederlands niet (maar Papiaments) de eerste taal. Studenten die niet op grond van eerdere kwalificaties aan de taaleisen voldoen, moeten deelnemen aan de toetsing voor het Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs van het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal. Voor verdere ontwikkeling van de taalvaardigheid organiseert de opleiding ook activiteiten als een debatclub. Met de toename van het interactieve onderwijs ondersteunt zij ook de taalvaardigheid. In de schriftelijke toetsing wordt taalvaardigheid wel mee beoordeeld.

Het aanleren van een actieve, zelfstandige studiehouding blijkt lastig voor studenten uit het middelbaar onderwijs, waarin dit niet gestimuleerd wordt. Ook voor studenten met een baan is dat een lastige overgang, omdat zij vaak al langer uit het onderwijs weg zijn. De opleiding geeft hieraan specifiek aandacht door middel van het student-centered learning, dat ook gericht is op leren studeren.

De masteropleiding is toegankelijk voor studenten met een bacheloropleiding of voor hen die het tweede en derde jaar hebben afgerond en nog maximaal 12 ects uit het derde jaar moeten behalen. Ook moeten zij alle drempelvakken hebben behaald. Ook al komt het

weinig voor, studenten met een bachelor in een buitenlandse of Nederlandse juridische opleiding kunnen worden toegelaten, soms met voorwaarden.

Overwegingen

Het panel stelt op grond van de gesprekken vast dat studenten over het algemeen goed zijn voorbereid op de opleiding en aansluiting kunnen vinden bij het verwachte niveau. Wel deelt zij met de opleiding de zorgen over het niveau van taalvaardigheid in het Nederlands. Studenten geven duidelijk aan dat zij hier moeite mee hebben, te meer omdat voor juridisch werk een specifiek taalgebruik en een hoge mate van correctheid wordt vereist. Deze moeten zij gaandeweg ontwikkelen, vooral als hier niet in voorafgaand onderwijs of in een werksituatie aandacht voor is geweest.

Het panel is van mening dat de opleiding een positief resultaat in de taaltoets verplicht zou moeten stellen bij toelating. Daarmee wordt een minimum van taalbeheersing gegarandeerd en wordt voorkomen dat studenten met een te laag niveau op dat gebied instromen en later in de studie veel vertraging oplopen of uitvallen. Dit past in de ogen van het panel bij een meer dwingende studieomgeving.

Het panel beveelt aan een echte harde knip tussen de bachelor- en de masteropleiding te hanteren, zoals de Nederlandse wetgeving dat voorschrijft. Dan lopen de opleidingen in de pas met de Nederlandse equivalenten en wordt ook een oorzaak van vertraging in de masteropleiding weggenomen.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.5.5 Standaard 6

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

Het panel stelt vast de opleiding het programma studeerbaar heeft ingericht en zoveel mogelijk een goede studievoortgang mogelijk maakt. Er is voldoende tijd ingeruimd voor de voorbereiding van tentamens, en de data daarvan worden ruim tevoren bekend gemaakt. Voor ieder vak zijn twee herkansingen mogelijk. Bij uitzondering kan de examencommissie een tentamen of herkansing buiten de tentamenperiode toestaan.

De faculteit gaat uit van twaalf contacturen per week in de drie jaren van de bacheloropleiding en acht contacturen per week in de masteropleiding. De spreiding van de studielast en de inrichting van het programma gaat uit van een regulier studiebelasting van ca. 40 uur per week.

De faculteit kent geen deeltijd variant of avondonderwijs, bij gebrek aan capaciteit voor het dubbel aanbieden van onderwijs. De Arubaanse wetgeving kent geen mogelijkheid voor het aanbieden van deeltijd opleidingen. Voor studenten die werken naast hun studie – en daarvan telt de faculteit een relatief groot aantal – is het moeilijk in het nominale tempo de studie te voltooien, hetgeen niet uitsluit dat zij er soms niet langer over doen dan de initiële studenten. De opleiding probeert zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de mogelijkheden en wensen van de studenten met een baan, o.a. door de colleges alleen in de middag te programmeren.

De opleiding kent een bindend studieadvies voor de propedeuse na drie jaar. Studenten die langer over de studie doen, moeten studieduurverlenging aanvragen bij de faculteit. Zij kunnen zich daarbij beroepen op de omstandigheid dat zij werken naast de studie. Met de verlenging kunnen studenten maximaal vijf jaar over de bacheloropleiding doen. In de praktijk deden de bachelorstudenten van het cohort 2009 37 maanden over hun studie. In

de jaren daarvoor was de studieduur nog hoger. De faculteit is er toe overgegaan meer maatwerk bij de verlenging toe te passen, door deze voor aantal maanden toe te kennen.

In de periodes dat gastdocenten lesgeven wordt hun onderwijs 'gecomprimeerd' aangeboden, waarbij de betreffende vakken in het collegerooster worden verdubbeld. De opleidingen zorgen er dan voor dat in die periodes wel minder andere vakken worden gegeven.

Overwegingen

In de ogen van het panel is de programmering van onderwijs en tentamens goed op elkaar afgestemd. Het panel verneemt ook van studenten dat het programma voor voltijdstudenten voldoende studeerbaar is. In de intensieve periodes van onderwijs door gastdocenten dient de opleiding wel voldoende ruimte in het rooster te maken. Studenten geven het panel aan dat dit soms wel erg drukke tijden zijn en dat er ook nog praktische problemen zijn bij het ter beschikking stellen van studiemateriaal in deze periodes.

Het is evident dat vooral de scriptie voor veel studievertraging zorgt. Ondanks het opzetten van een begeleidingstraject is hier nog veel te winnen. In de ogen van het panel zou dat kunnen door de begeleiding meer te koppelen aan eisen ten aanzien van productie en voortgang. In andere opleidingen is goede ervaring opgedaan met het omvormen van de begeleiding naar een regulier vak met vaste toetsmomenten. Dit geeft studenten meer structuur.

Het panel constateert dat de studeerbaarheid van de opleidingen is afgestemd op de voltijdse studenten. Voor het aanzienlijk aantal werkende studenten is het in de ogen van het panel praktisch gezien niet mogelijk om naast een voltijdse betrekking en het zorgen voor een gezin binnen het gezin ook nog 40 uur per week aan de studie te besteden. Zij kunnen zelfs niet altijd het onderwijs bijwonen. Het panel waardeert het feit dat de faculteit haar maatschappelijke taak ten aanzien van werkende studenten serieus neemt en veel in het werk stelt om hen naar een goede afronding van de studie te begeleiden. Ook neemt zij er kennis van dat studenten elkaar onderling helpen.

Het ruime bindend studieadvies voor de bacheloropleiding (drie jaar) en de hantering van studieduurverlenging biedt formeel een uitkomst. Toch blijft het naar de mening van het panel een probleem dat een groot deel van de studenten niet het nominale tempo kan volgen. Daardoor past de inhoudelijke opbouw van het programma en het aanleren van vaardigheden minder goed bij hun studietempo. Dit probleem zou veel minder groot zijn als de faculteit een formeel deeltijdprogramma zou aanbieden. Dat hoeft niet vanzelfsprekend in de avonduren te worden gevolgd. De mogelijkheden van het volgen van onderwijs op afstand zouden hierbij meer kunnen worden ingezet, hetgeen ook de voltijdstudenten ten goede zou komen.

Het panel beoordeelt de opleidingen in hun eigen context en neemt er kennis van dat de huidige Arubaanse wetgeving een deeltijddoelstelling niet toestaat. Op grond daarvan en vanwege de inspanningen die de faculteit levert om studenten met een baan te helpen bij de studievoortgang, komt zij tot een positief oordeel over de studeerbaarheid. Zij beveelt echter sterk aan te blijven streven naar een deeltijdse variant zodat de studeerbaarheid van de opleidingen beter aansluit bij de mogelijkheden van werkende studenten.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.5.6 **Standaard 7**

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

De bacheloropleiding heeft een omvang van 180 ects en kent een studieduur van drie jaar. De masteropleiding heeft een omvang van 60 ects en kent een studieduur van een jaar. Beide opleidingen voldoen daarmee aan vereisten die de Arubaanse wetgeving hieraan stelt.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de bachelor- en de masteropleiding Arubaans recht voldoen aan wettelijke eisen met betrekking tot omvang en studieduur van universitaire opleidingen.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.6 **Personeel**

2.6.1 **Standaard 8**

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Het panel heeft kennis genomen van de beleidsdocumenten ten aanzien van het personeelsbeleid van de universiteit en heeft gesproken met functionarissen die zich daarmee op operationeel en bestuurlijk vlak bezighouden. Met aanvang van het jaar 2013-2014 zal de decaan functioneringsgesprekken voeren met de stafleden, waarbij onderwijsbeoordelingen van studenten worden gebruikt als basis. Eenmaal in de drie jaar vindt een beoordelingsgesprek plaats. Via het Center for Quality Assurance worden diverse vormen van scholing aangeboden voor docenten en door hen gevolgd. De universiteit hanteert instellingsbrede enquêtes over de tevredenheid van medewerkers. In de recente enquête gaven docenten aan dat de belasting door bestuurlijk werk niet voldoende in de taakomschrijving is verwerkt. Daarop is een taakanalyse opgezet door de afdeling HRM.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de universiteit een adequaat beleid voert ten aanzien van haar personeel. Zij biedt voldoende mogelijkheden voor scholing aan en houdt via functioneringsgesprekken zicht op de didactische kwaliteit van de docenten. Het panel ondersteunt de wens van de docenten om het bestuurswerk in de berekening van de formatie mee te nemen. In de kleinschalige opzet van de opleiding geeft dit een niet onaanzienlijke extra belasting. Het panel acht het van belang dat de faculteit zorg draagt voor een evenwichtige belasting, zodat er ook buiten de vakantieperiodes tijd voor onderzoek is.

Het panel constateert dat de huidige staf tevreden is met de huidige opzet van de opleidingen, met behulp van gastdocenten uit het buitenland. Het wijst er wel op dat de doorgroei mogelijkheden voor de staf beperkt zijn en er ook weinig ruimte is voor lokaal opgeleide docenten. De faculteit heeft immers geen financiële armslag voor het instellen van leerstoelen. Ook beperkt het huidige arrangement in de ogen van het panel de

mogelijkheden voor innovatie op langere termijn. Het panel raadt de faculteit aan ook daarvoor een visie te ontwikkelen.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.6.2 Standaard 9

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Het panel stelt vast de faculteit voor de vier rechtsgebieden waarin zij het onderwijs aanbiedt, beschikt over een staf die op deze terreinen deskundig is en actief deelneemt aan onderzoek. Voor elk van de vier vakgebieden is een hoogleraar van een Nederlandse universiteit kern-docent met een nulaanstelling in de faculteit. Daarnaast zijn er per rechtsgebied twee of drie docenten, waarvan het merendeel is gepromoveerd of met een promotie bezig is. De hoogleraren houden zich actief bezig met de opzet van de opleiding en begeleiden op afstand studenten als zij niet op Aruba lesgeven. Veel van de gastdocenten zijn gepromoveerd. Van de staffleden heeft 28% via hun werk in Nederland een BKO-erkenning. De Universiteit van Aruba kent deze kwalificatie niet.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de staf van de faculteit voldoende deskundig is om de opleidingen op het gewenste academisch niveau te verzorgen. De opzet om via gastdocenten en hoogleraren uit Nederland te voorzien in voldoende inhoudelijke ondersteuning functioneert naar behoren en zorgt ervoor dat de opleiding een volwaardig programma op academisch niveau kan aanbieden. Het is het panel gebleken dat de faculteit voor de toekomst dit arrangement wil vasthouden. Binnen de financiële middelen die de faculteit heeft kan zij daarmee voldoende deskundige docenten inzetten. Het panel ziet ook het voordeel van de flexibiliteit die deze situatie met zich meebrengt. Wanneer gastdocenten minder goed bevallen kunnen zij vervangen worden en kan de faculteit inspelen op nieuwe ontwikkelingen door (tijdelijk) andere docenten te vragen. De langlopende samenwerking met Nederlandse universiteiten garandeert de beschikbaarheid van de hoogleraren.

Het panel stelt vast dat er voldoende scholing is voor docenten. De opleidingen zouden er echter wel goed aan doen het scholingsbeleid wel wat meer te omschrijven, zodat het structureel wordt en aansluit op het gekozen didactisch concept.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.6.3 Standaard 10

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De faculteit heeft voor het onderwijs 3,8 fte beschikbaar, inclusief de onderwijsinbreng van de hoogleraren met een nulaanstelling en gastdocenten. In 2012 betekende dit dat de opleidingen een staf-student ratio kende van 1:35,8 voor bachelor en masteropleiding gezamenlijk (1:27,6 voor de bacheloropleiding, 1:8,4 voor de masteropleiding). Het panel

constateert dat de faculteit deze bezetting adequaat acht maar dat er weinig ruimte is om wisselingen of uitval op te vangen. Ook legt het bestuurlijke werk relatief veel druk op de docenten. De faculteit zou graag dubbele bezetting hebben op alle vakgebieden. De huidige bezetting, ook van de gastdocenten, is over lange tijd stabiel gebleven.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de faculteit over voldoende staf beschikt om de opleiding op het gewenste niveau te verzorgen. Zij concludeert uit de gesprekken met studenten dat docenten veel tijd aan het onderwijs besteden en ook buiten de lesuren aan te spreken zijn voor extra vragen of begeleiding. Het panel is van oordeel dat er ondanks de hoge student-staf-ratio in de bacheloropleiding wel voldoende inzet van de staf voor het onderwijs is gegarandeerd. Het panel stelt vast dat de docenten zelf menen dat de huidige bezetting goed voldoet en er, ondanks de werkdruk, wel voldoende tijd is voor onderzoek.

Het panel vraagt echter wel aandacht voor mogelijke krapte in de bezetting die het gevolg kan zijn van fluctuaties in de instroom, die nu relatief laag is, of van een verhoging van het rendement. De faculteit dient hier op voorbereid te zijn, bijvoorbeeld door een vergroting van de inzet van digitale media voor onderwijs op afstand.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor als de masteropleiding.

2.7 Voorzieningen

2.7.1 Standaard 11

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De faculteit beschikt over personeels- en onderwijsruimtes in Huize De La Salle, centraal gelegen in Oranjestad. Daar is ook de bibliotheek, een kantine, een vergaderruimte en een computerzaal. Daarnaast ligt het Centro Educativo Christian, waar de universiteit ruimtes huurt. De ondersteunende diensten zijn elders gehuisvest. In Huize De La Salle zijn twee grote en diverse kleine ruimtes voor onderwijs.

Voor studenten is er een beperkt aantal plekken voor zelfstudie, in de bibliotheek en in de onderwijsruimtes als die niet in gebruik zijn. De openingstijden hiervan zijn recentelijk verruimd. In de vakantie zijn deze ruimtes gesloten.

De faculteit beschikt over een elektronische leeromgeving (EDU 2.0). Studiemateriaal en informatie worden steeds meer via dit platform verspreid. Het systeem kent ook mogelijkheden voor communicatie met docenten en mede-studenten. De bibliotheek heeft een ruim aanbod van gedrukt materiaal en biedt daarnaast toegang tot digitale bronnen.

Het panel constateert dat de universiteit plannen heeft voor uitbreiding van de huidige voorzieningen op een terrein naast Huize De La Salle.

Overwegingen

Het panel heeft tijdens haar locatiebezoek de voorzieningen in Huize De La Salle bezocht en heeft ook de elektronische leeromgeving kunnen inzien. Daarbij heeft het moeten vaststellen dat de voorzieningen sfeervol en adequaat zijn, maar wel minimaal. Als het aantal studenten zou toenemen ontstaat er snel een probleem. Het panel heeft waardering voor de wijze waarop de staf van de opleiding en de bibliotheek de voorzieningen beheert

binnen de beperkingen. Het beveelt de universiteit echter aan vaart te maken met de plannen voor uitbreiding om ook in de toekomst een voldoende niveau aan voorzieningen aan zowel studenten als stafleden te kunnen aanbieden. Het gaat daarbij vooral om zelfstudieplekken met toegang tot ICT-voorzieningen.

De studenten gaven het panel te kenne dat de sluiting van de bibliotheek en de studieplekken tijdens de vakantieperiodes problemen geeft bij de voorbereiding van tentamens. Juist in die onderwijsvrije periodes hebben studenten de voorzieningen nodig. Het panel raadt de opleiding aan hier een oplossing voor te vinden.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.7.2 Standaard 12

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de faculteit via OSIRIS de studievoortgang en toetsresultaten van studenten volgt. In het eerste jaar van de opleiding krijgen studenten een studieloopbaanbegeleider toegewezen, die tijdens dat jaar een viertal gesprekken met hen voert. Na het eerste jaar zijn er geen vaste gesprekken meer, maar kan de student wel een afspraak maken met de begeleider. De universiteit heeft een Office of Counseling & Coaching waar de begeleider een student naar kan verwijzen bij meer serieuze problemen. Ook kan de begeleider naar externe deskundigen verwijzen. Bij stages, onderzoeksopdrachten en de scriptie wordt een stafid aangewezen als begeleider.

Via voorlichtingsactiviteiten en meeloopdagen geeft de faculteit informatie over de opleiding en laat zij aankomende studenten kennismaken met het onderwijs. Tijdens de studie is de Studiegids het belangrijkste medium voor informatie over de opleiding en het programma. Ook organiseert de faculteit voorlichtingsbijeenkomsten voor studenten om hen te informeren over keuzes binnen hun studie of de overstap naar latere fasen van de opleiding.

De faculteit biedt ondersteuning aan studenten met een functiebeperking. Dit gebeurt voornamelijk op individuele basis, waarbij zoveel mogelijk maatwerk wordt geleverd. Het panel heeft verschillende voorbeelden gezien van aanpassingen voor studenten met een functiebeperking.

Overwegingen

Het panel stelt op grond van gesprekken met staf en studenten vast dat de studiebegeleiding goed functioneert. Studenten waarderen het laagdrempelig contact en hebben baat bij de begeleiding. Ook docenten zijn hier positief over, al kost het soms meer werk. De kleinschaligheid van de opleiding is hier zonder meer een voordeel. Vooral voor studenten die werken is het van belang dat docenten hun situatie en hun mogelijkheden om tijd aan de studie te besteden goed kennen. Het panel waardeert de inzet en betrokkenheid van docenten bij de begeleiding, ook in het geval van persoonlijke problemen van studenten, waarbij zij in voorkomende gevallen voor passende verwijzing zorgen. Het panel is ook positief over de prijzen die de opleiding uitreikt aan goed presterende studenten. Het panel meent dat de begeleiding van scripties adequaat is, maar beveelt aan deze een meer verplichtend karakter te geven.

Het panel acht de informatievoorziening adequaat. Het neemt kennis van de wens van de instelling een meer geavanceerde digitale omgeving te realiseren en raadt aan daarvoor

samenwerking met instellingen in de regio te verkennen, aangezien dergelijke voorzieningen voor de instelling alleen te kostbaar zijn.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor als de masteropleiding.

2.8 Kwaliteitszorg

2.8.1 Standaard 13

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de instelling verschillende instrumenten hanteert voor het meten van onderwijskwaliteit en tevredenheid van studenten en medewerkers:

- Studentevaluaties aan het eind van elk vak. Gegevens hieruit worden door het Center for Quality Assurance verwerkt in rapportages die in functioneringsgesprekken worden gebruikt. De gegevens worden niet verspreid onder studenten of collega-docenten. In de afgelopen jaren was de score voor de vakken 7,6 en voor de docenten gemiddeld 8 (op een tienpuntsschaal). De faculteit ambieert een score van acht of hoger voor de vakken.
- De Student Course Experience Questionnaire aan het eind van elk semester. Deze wordt besproken in een jaarlijkse bijeenkomst voor alle docenten. Daarin worden de verschillende werkvormen geëvalueerd.
- Een driejaarlijkse studenttevredenheidsenquête over het gehele programma. In recente onderzoeken scoort de opleiding een 7.1. Streefcijfer is 7.5, waarbij vooral toetsing, studiebegeleiding en informatievoorziening als verbeterpunten zijn vastgesteld. In de algemene studentenenquête wordt ook de tevredenheid over de voorzieningen gemeten. In de laatste enquête kwamen de studieruimtes, ICT, het Counselling Office en de feedback van studenten als verbeterpunten naar voren. De opleiding heeft hierop concrete verbeterstappen in gang gezet.
- De Student Test Evaluation in te vullen na afloop van elk tentamen. Daarnaast controleert de examencommissie de kwaliteit van de toetsing.

In de Adviesraad en in het Interfaculty Quality Management-overleg wordt instellingsbreed over kwaliteit gesproken en worden verbeteringen ingezet, zoals de recente vergroting van de internationale oriëntatie van de opleidingen die recentelijk is ingezet.

De faculteit beschikt over gedetailleerde informatie over de studievoortgang en de rendementen van de opleidingen. Het panel heeft ook overzichten ingezien waarin het studiesucces van groepen studenten met verschillende vooropleiding kan worden gevolgd.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de faculteit, ondersteund door centrale diensten van de instelling, op adequate wijze de kwaliteit van de opleidingen monitort en waar nodig verbeteracties initieert. Het waardeert de professionele ondersteuning hiervoor en de aansturing van verbeteringen, zoals de scholing van docenten, door het Center for Quality Assurance. De managementinformatie met betrekking tot studiesucces biedt de staf de benodigde informatie om effectief te kunnen werken aan een verbetering van het rendement.

Het panel stelt een hoge mate van kwaliteitsbewustzijn vast bij de faculteit, die tot uitdrukking komt in de ambitie om de scores in de verschillende enquêtes en evaluaties te

verbeteren en in concrete stappen om verbeterpunten aan te pakken. Het is ervan overtuigd dat de faculteit goed zicht heeft op de onderwijskwaliteit en de tevredenheid van studenten over voorzieningen en randvoorwaarden en dat zij actief en doelgericht aan verbetering werkt.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.8.2 Standaard 14

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de faculteit op verschillende wijzen haar stakeholders betreft bij de interne kwaliteitszorg. De opleidingen kennen geen opleidingscommissie naar Nederlands model. In de faculteitsraad worden medewerkers en studenten bij de kwaliteitszorg betrokken. Studenten uit zowel de bachelor- als de masteropleiding zijn in deze raad vertegenwoordigd. Voor het aanpakken van verbeteringen worden hieruit vaak commissies gevormd. De universiteit heeft op instellingsniveau de Studentenraad UA, die regelmatig overlegt met het College van Curatoren en andere bestuurlijke gremia.

De examencommissie wordt aangesteld door de faculteitsraad maar heeft een eigen mandaat en functioneert in de praktijk geheel onafhankelijk van de raad. Zij heeft tot taak de kwaliteit van de toetsing te bewaken en oordeelt over vrijstellingen. Zij ziet toe op uitvoering van het Examenreglement. Het panel heeft tijdens het locatiebezoek uitgebreid met de examencommissie gesproken.

Gezien de kleinschaligheid van de opleiding en de korte afstand tot het werkveld is er regelmatig overleg met afgestudeerden die in de beroepspraktijk werkzaam zijn. Een meer formele vorm van contact vindt plaats in de halfjaarlijkse overleggen met de Beroepenveldcommissie, waarin vijf vertegenwoordigers uit overheid en bedrijfsleven zitting hebben. Binnenkort wordt deze commissie uitgebreid met twee alumni om daarmee, naast de vele informele contacten, ook een formeel overlegmoment met afgestudeerden te hebben.

Overwegingen

Het panel heeft in de gesprekken met docenten en studenten vast kunnen stellen dat zij voldoende ruimte krijgen om in formeel en informeel contact problemen naar voren te brengen. Studenten worden goed geïnformeerd over wat er met klachten en verbeteringsuggesties is gedaan, al zijn de effecten daarvan soms pas voor volgende cohorten merkbaar. Het panel stelt vast dat verbeterpunten, bijvoorbeeld ten aanzien van de beschikbaarstelling van studiemateriaal, snel door de opleiding worden opgepakt.

Het panel heeft in gesprekken met de Nederlandse hoogleraren kunnen vaststellen dat deze betrokken zijn bij de gang van zaken in de opleidingen en daaraan ook een waardevolle bijdrage leveren.

Het panel heeft uitgebreid met afgestudeerden en vertegenwoordigers van het werkveld gesproken en waardeert hun grote betrokkenheid bij de opleidingen. Het heeft ook vastgesteld dat de opleiding veel respect geniet onder het werkveld en in bredere kring op Aruba. Werkgevers achten afgestudeerden net zo deskundig of soms zelfs beter dan elders opgeleide juristen. Het panel acht deze erkenning van grote waarde voor de opleiding en haar studenten.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.9 Toetsing

2.9.1 Standaard 15

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat de instelling verschillende toetsvormen hanteert. Het toetsen van kennis en inzicht geschiedt meestal door middel van schriftelijke toetsen. Voor de toetsing van vaardigheden worden meerdere vormen ingezet, zoals onderzoeksopdrachten, papers, presentaties en het houden van pleidooien, zoals bijvoorbeeld in de oefenrechtbank aan het eind van de bacheloropleiding. Ook gedurende de cursus worden toetsen gehouden die meetellen voor de eindbeoordeling van een vak.

Beoordeling van tentamens per vak geschiedt door de docent. Op de toetsformulieren is alleen het studentnummer vermeld, zodat dit in principe anoniem is. Bij papers wordt ook een tweede beoordelaar gevraagd. Mondelinge presentaties worden met behulp van een beoordelingsformulier becijferd. Het panel heeft een aantal tentamens kunnen inzien, met de opgaven en de antwoordmodellen en de normen voor beoordeling.

De eindbeoordeling voor de bacheloropleiding komt tot stand in de Studentenrechtbank. Hiertoe behoren de schriftelijke uitwerking van een juridische casus, een schriftelijk essay en een pleidooi. Het panel heeft video-opnames van de pleidooien en van de beoordeling door docenten gezien. De beoordeling is in handen van docenten en andere deskundigen. Tijdens de voorbereiding van de rechtbank zijn er tweemaal feedback- en voortgangsgesprekken met de studenten.

In de masteropleiding is de scriptie van 12 ects het eindwerkstuk, waarin verslag wordt gedaan van een zelfstandig onderzoek. De beoordeling van de scriptie gebeurt in eerste instantie door de begeleider en een vakinhoudelijke referent. Bij een voldoende wordt de student toegelaten tot de openbare verdediging van 45 minuten ten overstaan van een commissie van docenten of gastdocenten van de faculteit. Na de verdediging wordt het eindcijfer vastgesteld, dat met een kleine marge kan afwijken van het eerder vastgestelde cijfer. De opleiding hanteerde tot nu toe geen beoordelingsformulier voor de scriptie maar is hier recentelijk wel toe overgegaan. In 2010 is het systeem van beoordeling aangepast: er is een scriptiereglement gekomen en de becijfering moet worden beargumenteerd bij de verdediging. Er vindt een controle plaats op plagiaat. Daarbij zijn tot nu toe geen concrete gevallen aangetroffen.

Overwegingen

Het panel heeft zich aan de hand van een aantal proeven van tentamens, door middel van het bekijken van opgenomen zittingen van de Studentenrechtbank en op grond van de bestudering van vijftien scripties een oordeel gevormd over de kwaliteit van de toetsing als geheel en van de individuele prestaties van studenten. Het meent dat de opleidingen een gedegen systeem van toetsing hanteren, met voldoende waarborgen voor een objectieve beoordeling door docenten en tweede beoordelaars indien van toepassing. De toetsen die het panel heeft ingezien zijn van goede kwaliteit. Ook de beoordeling is overeenkomstig de eigen normering van het panel.

Het panel acht de Studentrechtbank een goed opgezette eindtoets voor de bacheloropleiding waarin kennis, inzicht en vaardigheden adequaat worden vastgesteld. Zoals al eerder opgemerkt, beveelt het panel aan studenten al eerder in de bacheloropleiding te confronteren met onderzoeksopdrachten, ter betere voorbereiding op de uitdaging die de scriptie in de masteropleiding biedt. Verplaatsing van sommige papers in de masteropleiding naar de bacheloropleiding zou hierbij wellicht kunnen helpen. Dit voorkomt ook de relatieve nadruk op schriftelijke opdrachten in de masteropleiding, waar studenten het panel op hebben gewezen.

De scripties uit de masteropleiding die het panel heeft ingezien acht zij alle van voldoende kwaliteit en derhalve terecht als voldoende beoordeeld. Over het algemeen acht het panel de beoordeling iets hoger dan in Nederlandse opleidingen gebruikelijk is. Van één scriptie kan het panel de toekenning van een hoog cijfer niet goed volgen. De panelleden achten deze scriptie eerder van gemiddeld niveau. Mede daardoor pleit het panel voor het invoeren van een beoordelingsformulier, zodat beter te volgen is op welke gronden het cijfer tot stand is gekomen. De opleiding heeft al aangegeven dit in het vervolg te gaan hanteren. Het panel acht de openbare verdediging van de scriptie een zeer waardevolle afsluiting van de studie.

Het panel is overtuigd van de goede taakopvatting en effectiviteit van de examencommissie ten aanzien van de borging van de toetskwaliteit. De examencommissie heeft ook voldoende deskundigheid ter beschikking op het gebied van toetsconstructie. Zij kan daarvoor ook extern advies inwinnen.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.10 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

2.10.1 Standaard 16

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

De Universiteit van Aruba ontvangt jaarlijks een landsbijdrage vanuit de Arubaanse overheid, die haar in staat stelt de bachelor- en masteropleiding Arubaans recht aan te bieden. De instelling ziet geen reden om aan te nemen dat deze financiering op korte termijn zal worden beëindigd. Het panel heeft in de zelfstudie een overzicht van de baten en lasten voor de universiteit kunnen inzien.

Overwegingen

Het panel neemt kennis van de financieringsstatus van de faculteit en de garantie die deze inhoudt voor het op langere termijn aanbieden van de opleidingen. Los van de garantie voor het voortbestaan ziet het panel wel de beperking die de kleinschaligheid oplegt aan de faculteit, bijvoorbeeld ten aanzien van de aanschaf van ICT-voorzieningen. Het raadt de faculteit en de universiteit aan door samenwerking in de regio haar armslag te vergroten.

Conclusie: het panel beoordeelt deze standaard als voldoende voor zowel de bachelor- als de masteropleiding.

2.11 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleidingen

Het panel is overtuigd van de kwaliteit van de opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht van de faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Aruba. Zij heeft in een uitvoerig onderzoek, waarin zij met vele betrokkenen heeft kunnen spreken, kunnen vaststellen dat de faculteit volwaardige academische juridische opleidingen aanbiedt. Zowel in de doelstellingen als het programma is de oriëntatie op de Arubaanse context duidelijk aanwezig. Het wetenschappelijk gehalte is gewaarborgd door de inbreng van actueel en voor de regio relevant onderzoek in het onderwijs.

Het panel stelt vast dat het onderwijs profiteert van de kleinschaligheid van de opleidingen en het contact tussen docenten en studenten. Het nieuwe onderwijsconcept is een goede innovatie. De opleidingen beschikken over voldoende, goed gekwalificeerd personeel, inclusief de ondersteuning van hoogleraren uit Nederland en gastdocenten uit zowel Aruba als Nederland. De toetsing is relevant en vakkundig uitgevoerd en het gerealiseerd niveau is in de ogen van het panel ruimschoots voldoende. De opleidingen hebben een goede infrastructuur voor medezeggenschap, personeelsbeleid en kwaliteitszorg.

Het panel ziet wel enkele aandachtspunten: het rendement is laag en de uitval en studieduur zijn hoog, vooral van werkende studenten. Dit baart het panel zorgen. Zij pleit voor het invoeren van een deeltijdopleiding en beveelt aan op termijn een minder vrijblijvend studieklimaat te scheppen. Het nieuwe onderwijsconcept is daarin een belangrijk element. De opleidingen beschikken over adequate voorzieningen maar uitbreiding hiervan is geboden. Deze verbeterpunten doen niet af aan het feit dat het panel onder de indruk is van het bereikte resultaat van de opleidingen.

Het panel acht op grond van het bovenstaande dat de kwaliteit van de opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht voldoende is.

Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk	V
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	V
	6. Het programma is studeerbaar	V
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	V
	3 Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid
9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma		V
10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma		V
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	V
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	V
5 Interne kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	V
	14. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken	V
6 Toetsing	15. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing	V
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	V
Algemene conclusie		V

V = voldoende O = onvoldoende VOV = voldoende onder voorwaarden

Bijlage 1: Samenstelling panel

- Voorzitter: Prof.mr.dr. P.F. van der Heijden, Hoogleraar Internationaal Arbeidsrecht aan de Universiteit Leiden, tevens oud Rector Magnificus en voorzitter van het College van Bestuur van deze universiteit, alsmede oud Rector Magnificus van de Universiteit van Amsterdam;
- Leden:
  - Mr.dr. H.J. van Kooten, rechter in het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hoger beroep in straf- en civiele zaken).
  - Prof.mr.dr. L.M. Coenraad, Hoogleraar Privaatrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, tevens portefeuillehouder onderwijs in het faculteitsbestuur van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van deze universiteit.
- Student-lid: mw. A. Wilson-Sprockel, student aan de rechtenopleiding van Universiteit van Curaçao en daarnaast adjunct-directeur op een basisschool en docent Algemeen Juridische beroepsvorming bij The College of the Dutch Caribbean op Curaçao.

Het panel werd bijgestaan door dr. T. de Bruijn, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en secretaris.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op <datum>

Locatie: Huize La Salle, Oranjestad, Aruba

Programma:

18 november 2013

- 11:45 uur   Ontvangst van het panel door dr. Glenn Thodé, Rector van de Universiteit van Aruba en mr. Fred Gibbs, President Curator.
- 12.00-13.00 uur   Lunch van het panel
- 13.00-17.30 uur   Vooroverleg panel en bestuderen ter inzage liggende stukken

19 november 2013

- 9.00-9.45 uur   Sessie 1 Gesprek met het management van de instelling en de opleiding
  - Dr. Glenn Thode, Rector van de Universiteit van Aruba
  - Patrick Arens, Business Director
  - Mr.dr. Carlos Bollen, Dekaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid
- 10.00-11.30 uur   Sessie 2 Docenten Algemene Rechtswetenschappen; Staats- en Bestuursrecht
  - prof. mr. Douwe-Jan Elzinga
  - mr.dr. Viola van Bogaert
  - mr. Ryçond Santos do Nascimento
  - mr.dr. Nathalie de Vos
  - Eric Mijts, Lic.
- 11.45-12.30 uur   Sessie 3 Studenten uit de bacheloropleiding (alle richtingen)
  - Tayisa Farro
  - Veronique Samson
  - Dharamdew Hindori
  - Olivia Sjiem Fat
- 13.30-14.00 uur   Rondleiding voorzieningen, door Patrick Arens
- 14.00-14.45 uur   Sessie 4 Gesprek met examencommissie
  - mr.dr. Erik Witjens (voorzitter)
  - mr.dr. Viola van Bogaert
  - mr. Miranda Gielen
  - mr.dr. Jona Israël (plaatsvervangend lid)
- 15.00-15.45 uur   Sessie 5 Staffunctionarissen belast met studiebegeleiding, ondersteuning, kwaliteitszorg
  - Patrick Arens, Business Director
  - Juliet Chieuw, PhD, Coordinator Center for Quality Assurance
  - Michelle Mendes, HRM
  - Leonie Boerkamp BSc, Coördinator van de bibliotheek
  - Charlene Leslie, Coordinator Office Educational Affairs
  - Mr.dr. Jona Israël, studiebegeleider
- 16.00-16.45 uur   Sessie 6 Werkveld en alumni
  - mr.dr. Peter Blanken (hoofdofficier, OM)
  - mr. Jack Verhoeven (oudste rechter, Gerecht in eerste aanleg)
  - mr. Lincoln Gomez (deken, Orde van Advocaten)

- mr. Antonio Caster (alumnus, advocaat)
- mr. Indra Duarte (alumna, wnd. Hoofd Bureau Europese Unie en Koninkrijksrelaties)
- mr. Nadim Abdul Hamid (kabinet Gouverneur)

20 november 2013

9.00-10.30 uur	Sessie 7 Docenten Privaat en Strafrecht
	- prof.mr. Evert Stamhuis
	- mr.dr. Erik Witjens
	- mr. Remy Gaarhuis
	- mr.dr. Carlos Bollen
	- mr.dr. Jona Israël
	- mr. Miranda Gielen
10.45-11.30 uur	Sessie 8 Studenten masteropleiding (alle richtingen)
	- Micheline Burry
	- Jeanine Kip
	- Tatjana Iskindirova
	- Francis Malca
	- Giannine Wolff
	- Alex Solognier
	- Esther Gomes
13.30-15.00 uur	Afsluitend overleg panel
15.00-15.30 uur	Korte terugkoppeling aan de instelling

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Toets Nieuwe Opleiding (TNO) (uitgebreid) Bachelor Arubaans recht, Master Arubaans recht, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Aruba en bijlagen.
- Brief van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid aan de NVAO dd. 22 oktober 2013: (nadere) toelichting beoordeling scripties ten behoeve van NVAO-panel (visitatie nov 2013).

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

Center for Quality Assurance (CQA):

- *Towards a Community of Excellence*, Informatieve folder gericht aan studenten mbt werk(wijze) van het CQA, incl. studentevaluaties.
- *Policy Paper 2011*.
- *UA Student Satisfaction Survey Aggregate Report*, June 2012.
- Nummers van het *UA Bulletin* (okt 2012 t/m juli/aug 2013), maandelijks info bulletin voor staf en studenten.
- *UA Employee Satisfaction Report*, November 2012.
- *FdR MA vs BA – Module & Toets Evaluatie*, Semester 1 & 2 2012-2013.
- *Student Course Evaluation Questionnaire (SCEQ) Progress Charts*, Faculty of Law, Fall 2009-Spring 2011.
- *SCEQ Results*, Faculty of Law, Semester 1, 2010-2011.
- *SCEQ Results*, Faculty of Law, Spring 2011.
- *STE Results*, Faculty of Law, Semester 1, 2010-2011.
- *STE Results*, Faculty of Law, Spring 2011.
- *FdR Resultaat Module Evaluatie*, 2011-2012, semester 1; 2011-2012, semester 2; 2012-2013, semester 1; 2012-2013, semester 2.
- *FdR Resultaat Toets Evaluatie*, 2011-2012, semester 1; 2011-2012, semester 2; 2012-2013, semester 1; 2012-2013, semester 2.

Diverse juridische publicaties:

- M. Gielen, G.R. de Groot, “Geslachtsnaamwijziging” in: *Caribisch Juristenblad*, 2013, p. 3.
- N. van Lis-Donata & E.F. Lasten, “Mentorschap: onbekend maakt onbemand” in: *Caribisch Juristenblad*, 2013, p. 35.
- G.R. de Groot, *Nationaliteit en rechtszekerheid*. Oratie 27 september 2007. Boom Juridische Uitgevers, Den Haag, 2008 (SNAAR deel 10).
- A.I.M. van Mierlo, *Aruba, the place to be for arbitration?* Oratie 20 oktober 2005. Boom Juridische Uitgevers, Den Haag, 2006 (SNAAR deel 9).
- P. Rijpkema, *De Arubaanse rechtsstaat als institutioneel netwerk*. Oratie 1 maart 2012. Boom Juridische Uitgevers, Den Haag, 2012 (SNAAR deel 20).
- D.J. Elzinga, *Over de verhouding tussen staatsrecht en strafrecht*. Oratie 27 oktober 2004. Aruba Iuridica nr. 11; Grafisch centrum Groningen 2004.
- D.H. de Jong, *Strafrecht en deugdelijkheid van bestuur in het koninkrijk*. Oratie 30 maart 2005. Aruba Iuridica nr. 12; Grafisch centrum Groningen 2005.
- H. de Doelder, B.A. Salverda, J.H.J. Verbaan, R.J. Verbeek (red.), *Caribisch Wetboek van Strafvordering*. Concept. Wolf Legal Publishers, Oisterwijk 2013.
- *University of Aruba “Voices of our Alumni”*. University of Aruba 1988-2013 adForum publishing, Aruba 2013.

Stukken van de examencommissie:

- Examencommissie Verslag vergadering Examencommissie 11 november 2013.
- Beoordelingsformulier Thesis Masteropleiding.
- Toetsbeleid Faculteit der Rechtsgeleerdheid, 8 november 2012
- Jaarverslag 2012-2013 Examencommissie Rechtsgeleerdheid
- Jaarverslag 2011-2012 en voorlopig verslag 2012-2013 Examencommissie Rechtsgeleerdheid

Stukken over het didactisch concept:

- Bachelor en Master Coördinator Didactisch Concept, Halfjaarlijkse Evaluatie Onderwijs- en toetsvormen, FdR UA november 2013.
- Verslag Evaluatiebijeenkomst 27 november 2012.
- Halfjaarlijkse Inventarisatie en Evaluatie Student Centered Learning (werk- en toetsvormen), FdR UA november 2012.
- Discussienota didactisch concept, FdR UA, april 2012.

Diverse strategische en beleidstukken:

- Faculteit der Rechtsgeleerdheid Leerstoelenplan 2008-2010.
- Aanzet tot een missie en een visie, november 2012.
- Internationalisering en mobiliteit, november 2012.
- Instellingsbesluit Beroepenveldcommissie van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Aruba, 26 oktober 2011.
- Notulen Faculteitsraad 2012-2013; 2013-2014.
- Adviesraad UA, Notulen september – december 2012; januari – september 2013.
- Inter Faculty Quality Meeting (IFQM) Minutes October 2011 – September 2013.
- Onderwijsvisite van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te Aruba, December 1997. VSNU.
- Strategic Plan University of Aruba 2004-2014. *A Vision on the Long Term Development of the University of Aruba*, december 2003
- Beleidsnota Kwaliteitszorg, november 2006
- Rapportage werkbezoek Universiteit van Aruba, December 2006. IVLOS/Universiteit Utrecht.
- H. Wesseling (International Centre4Integrity), H. van der Pool (van der Pool Consultancy), *Rapport Integriteitsbevordering Universiteit van Aruba (Samenvatting)*, 10 januari 2007.
- Rapportage tbv Baseline Assessment – Infrastructuur, maart 2009. Universiteit van Aruba.
- Programmabeschrijvingen voor de Baseline Assessment, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, december 2009.
- Hobéon, Rapportage baseline assessment Universiteit van Aruba, Personeel (HRM)/Kwaliteitszorg (QA), 4 oktober 2010.
- QANU, Baseline assessment Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Universiteit van Aruba, februari 2010.
- Surfing the Winds of Change, (Draft) Strategic Plan 2012-2016. Universiteit van Aruba.
- Budget Inventory Sheet 2013, Facility Management Department (FMD).

Diverse interne richtlijnen (Standard Operating Procedures (SOP's):

- UA personnel travel
- Guest Lecturers/Speakers
- Formation planning
- Courier shipments
- Student withdrawal

- Training/study program
- Vergoeding (of tegemoetkoming) opleidingskosten

Overige documenten

Studiemateriaal uit de opleidingen:

- Reader Regelgeving Constitutioneel Recht.
- Reader Regelgeving Bestuursrecht.
- Reader Wetboek van Strafrecht van Aruba en Wetboek van Strafvordering van Aruba.
- C. Bollen en J.J.A. Hamers, *Wetgeving Arubaans privaatrecht 2010/2012*, Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2010.
- Kluwer Collegebundel, 2013 - 2014, 2 delen, Kluwer.
- Verzameling Nederlandse Wetgeving, 2013 - 2014, Delen A, B en C, Sdu Uitgevers.
- M. de Blois (red.), *Grondslagen van het recht, deel 1. Hoofdpijnen*, 8^e druk, Boom Juridische uitgevers 2010.
- J. Hage, B. Verheij, F. Fernhout, *Vaardig met recht*, 4e druk, Boom Juridische Uitgevers 2011.
- A. Broekers-Knol, B. van Klink, *Pleitwijzer*, 7e of latere druk, Uitgeverij Bert Bakker 2005.
- J.G. Valbracht & J.M. Gerlofs, *Schrijfvaardigheid in de rechtspraak*, Boom Juridische Uitgevers 2005.
- J. Renkema, *Schrijfwijzer*, 5e editie, Sdu Uitgevers 2012.
- G. Schuit e.a., *Leidraad voor Juridische auteurs*, Kluwer 2010,.
- O.K. Brahn, *Zwaartepunten van het vermogensrecht*, bewerkt door W.H.M. Reehuis, 9e druk, Kluwer 2010.
- R.J.N. Schlössels & S.E. Zijlstra, *Onderwijseditie Bestuursrecht in de sociale rechtsstaat. Deel 1 Bestuursrecht algemeen*, Normering, Uitvoering, Handhaving, Deventer: Kluwer 2010.
- R.J.N. Schlössels & S.E. Zijlstra, *Onderwijseditie Bestuursrecht in de sociale rechtsstaat. Deel 2 Rechtsbescherming, Overheidsaansprakelijkheid*, Deventer: Kluwer 2010.
- J.M. van Bemmelen/Th.W. van Veen, *Ons Strafrecht, deel 1: Het materiële strafrecht*, bewerkt door D.H. de Jong en G. Knigge, 14e druk, Kluwer 2003.
- Pauline Westerman, *Recht als raadsel, Een inleiding in de rechtsfilosofie*, Uitgeverij Paris, Zutphen 2012.
- R.J.S. Schwitters, *Recht en samenleving in verandering*, 29 druk, Kluwer 2008.
- D.J. Elzinga & R. de Lange (m.m.v. H.G. Hoogers), Van der Pot, *Handboek van het Nederlandse staatsrecht*, 15e druk, Deventer: Kluwer 2006.
- H.G. Hoogers en F. de Vries, *Hoofdpijnen Arubaans staatsrecht*, Zutphen: Walburg Pers 2002 (in readervorm verkrijgbaar bij de Universiteit van Aruba).
- A. Pitlo, *Het Nederlands burgerlijk recht (deel 3), Goederenrecht*, door W.H.M. Reehuis en A.H.T. Heisterkamp met bijdragen van G.E. van Maanen en G.T. de Jong, 139 druk, Kluwer 2012.
- T.A.W. Sterk, *Arresten burgerlijk recht*, editie 2011, 209 druk, Kluwer 2011.
- A .E. Hartevelt e.a., *Het EVRM en het Nederlandse strafprocesrecht*, 3e druk, Kluwer 2004.
- B.F. Keulen, G. Knigge, D.H. de Jong, *Strafprocesrecht*, 12e druk, Deventer: Kluwer 2010.
- W. Hugenholtz/W.H. Heemskerk/L. Groefsema, *Hoofdpijnen van het burgerlijk procesrecht van de Nederlandse Antillen en Aruba*, Elsevier Juridisch 2009, Amsterdam.
- Jac. Hijma, e.c. van Dam, W.A.M. van Schendel en W.L. Valk, *Rechtshandeling en Overeenkomst* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 3), 6^e druk, Kluwer 2010.

- C.J.H. Brunner, G.T. de Jong, H.B. Krans en M.H. Wissink, *Verbintenissenrecht Algemeen* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 4), 3e druk, Kluwer 2011.
- J. Spier, T. Hartlief, G.E. van Maanen en R.D. Vriesendorp, *Verbintenissen uit de wet en Schadevergoeding* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 5), 6e druk, Kluwer 2012.
- J.H.A. Lokin en W.J. Zwolve, *Hoofdstukken uit de Europese Codificatiegeschiedenis*, 3e druk, Boom Juridische Uitgevers 2006, Den Haag.
- B. D. van der Velden, *Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken. Een rechtsgeschiedenis van Curaçao*, Carib Publishing 2011, Amsterdam.
- J. De Hullu, *Materieel strafrecht*, 5e druk, Kluwer 2012.
- G. de Man en A.M. Franssen-Honings, *Elementair balanslezen*, 4e druk, Noordhoff 2007.
- Ian Curry-Sumner e.a., *Onderzoeksvaardigheden: instructie voor juristen*, Ars Aequi Libri 2010.
- C.J. Loonstra, W.A. Zondag, *Arbeidsrechtelijke thema's*, 3e druk, Boom Juridische Uitgevers 2008.
- M.J.A. van Mourik, A.J.M. Nuytinck, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 1), 5e druk, Kluwer Deventer 2012.
- W.G. Werner & R.A. Wessel, *Internationaal en Europees Recht. Een verkenning van grondslagen en kenmerken*, 3e herziene druk, Groningen: Europa Law Publishing 2011.
- T.M.C. Asser Instituut, *Elementair internationaal recht 2011*, Den Haag: T.M.C. Asser Press 2011.
- P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht*, 10e druk, bewerkt door M.M.T.A. Brus [et al.], Deventer: Kluwer 2008.
- P.A. Nollkaemper, *Kern van het internationaal publiekrecht*, Boom juridische studieboeken, 5e druk, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011.
- W.T. Eijsbouts, J.H. Jans, A. Prechal en L.A.J. Senden, *Europees Recht - Algemeen deel*, 3e geheel herziene druk, Groningen: Europa Law Publishing 2010.
- Catherine Brölmann e.a. (red.), *Jurisprudentie en documentatie internationaal publiekrecht*, 4e druk, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010.
- J.J.A. Hamers, *Personenvennootschappen naar Arubaans en Nederlands-Antilliaans recht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2009.
- K. Frielink, *Rechtspersonen en Personenvennootschappen naar Nederlands-Antilliaans en Arubaans recht*, Deventer: Kluwer 2006.
- A.M.J. van Buchem-Spapens en Th. A. Pouw, *Faillissement, surseance van betaling en schuldsanering*, Monografieën Privaatrecht nr. 2, Deventer: Kluwer 2008.
- L. Strikwerda, *Inleiding tot het Nederlandse Internationaal Privaatrecht*, 10e druk, Kluwer, Deventer 2011.
- J. Spier, T. Hartlief, G.E. van Maanen en R.D. Vriesendorp, *Verbintenissen uit de wet en Schadevergoeding* (Studiereeks Burgerlijk Recht deel 5), 6e druk, Kluwer 2012.
- M. Scheltema en M.W. Scheltema, *Gemeenschappelijk recht: wisselwerking tussen publiek- en privaatrecht, Handboeken staats- en bestuursrecht*, 2de druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer 2008.
- G.E. van Maanen en R. de Lange, *Onrechtmatige overheidsdaad: rechtsbescherming door de burgerlijke rechter*, Monografieën privaatrecht, 4de gewijzigde druk, Deventer: Kluwer 2005.
- J. Reijntjes, *Het interregionale strafrecht van het Koninkrijk der Nederlanden*, Wolf Legal Publishers 2006.
- K. Henrard, *Mensenrechten vanuit internationaal en nationaal perspectief*, 2e druk, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers 2008.
- E. Kolthoff, *Basisboek criminologie*, Den Haag: Boom Lemma Uitgevers 2011.

- A.W. Weenink, C.M. Klein Haarhuis, R.J. Bokhorst, en M. Smit, *De staat van bestuur van Aruba: een onderzoek naar de deugdelijkheid van bestuur en de rechtshandhaving* (WODC rapport), Den Haag: Boom juridische uitgevers 2011.
- *Mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht, Vertegenwoordiging en rechtspersoon, De vertegenwoordiging*, bewerkt door S.C.J.J. Kortmann, 8e druk, Kluwer, Deventer 2004.
- S.M. Bartman, A.F.M. Dorresteijn, *Van het concern*, 7e druk, Deventer: Kluwer 2009.
- G.R. de Groot en M. Tratnik, *Nederlands nationaliteitsrecht*, Monografieën Privaatrecht nr. 14, Kluwer: Deventer 2010, 4e druk.
- G.R. de Groot, *Achtentwintig Nederlanders*, 's-Gravenhage 2007.
- Robert Schütze, *European Constitutional Law*, Cambridge [etc.]: cambridge University Press 2012.
- Nigel Foster (ed.), *Blackstone's EU Treaties & Legislation*, Oxford: Oxford University Press 2012.
- B. Garner (ed.), *Black's Law Dictionary*, 9e druk, West Group 2009.

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
ects	European Credit Transfer System
hbo	hoger beroepsonderwijs
LOEFRUA	Landsbesluit onderwijs en examens faculteit der rechtsgeleerdheid Universiteit van Aruba
ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beoordeling van de opleidingen wo-bachelor en wo-master Arubaans recht van de Universiteit van Aruba.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 30
F 31 70 312 23 01
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer p00199